

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o przeliczenie świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 czerwca 2011 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 11 kwietnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez ubezpieczonego A. B. od wyroku tego Sądu z dnia 15 grudnia 2010 r.

W pisemnych motywach swego postanowienia Sąd Apelacyjny przypomniał, że wymienionym wyrokiem oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 września 2010 r.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego ubezpieczony, reprezentowany przez swego pełnomocnika, wniósł skargę kasacyjną. Wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej pełnomocnik ubezpieczonego określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 5.271 zł, wskazując przy tym, że składa się na

nią różnica pomiędzy dochodzoną w niniejszej sprawie wysokością emerytury a emeryturą faktycznie otrzymywaną przez ubezpieczonego, pomnożoną przez 12 miesięcy.

Odwołując się do regulacji zawartej w art. 398² § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny stwierdził, iż w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych możliwość wniesienia skargi kasacyjnej jest ograniczona ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, która nie może być niższa niż 10.000 zł. Wartość tę stanowi kwota roszczeń dochodzonych w postępowaniu kasacyjnym określona przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o wartości przedmiotu sporu, przy czym jeżeli przedmiotem sporu jest, jak w rozpoznawanej sprawie, różnica pomiędzy świadczeniem w wysokości wyliczonej przez wnioskodawcę a należnością ustaloną przez ZUS, wartością przedmiotu zaskarżenia jest suma – za okres jednego roku – kwot stanowiących miesięczne różnice pomiędzy świadczeniem dochodzonym a pobieranym. Skoro zatem pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, że dwunastokrotna różnica pomiędzy świadczeniem pobieranym przez wnioskodawcę a dochodzonym przez niego daje kwotę 5.271 zł, to jego skarga kasacyjna jako niedopuszczalna podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem ubezpieczony A. B. działający za pośrednictwem swego pełnomocnika, zarzucając temu postanowieniu istotne naruszenie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, tj. art. 398² § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie przysługuje z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia poniżej 10.000 zł, podczas gdy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury, a niniejsza sprawa dotyczy przyznania prawa od wyższego świadczenia emerytalnego, a zatem dotyczy przyznania emerytury. W uzasadnieniu zażalenia skarżący dodał też między innymi, iż wnioskodawca ma już przyznaną emeryturę, jednakże domaganie się przez niego wyższej emerytury jest jego zdaniem również „sprawą o przyznanie emerytury”.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy sądowi drugiej instancji celem nadania jej biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, w sprawach gospodarczych – niższa niż siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Wypada dodać, iż każda sprawa o emeryturę lub rentę, bez względu na to, czy przedmiotem roszczenia jest w niej prawo do tych świadczeń, czy też ich wysokość, jest sprawą o prawo majątkowe, gdyż żądanie ubezpieczonego zmierza do realizacji prawa mającego bezpośredni wpływ na jego stosunki majątkowe (por. np. uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1961 r., 2 CR 909/59, OSPiKA 1962, nr 1, poz. 8).

Już w poprzednio obowiązującym stanie prawnym określający wówczas dopuszczalność kasacji art. 392¹ § 1 k.p.c., zawierający w zdaniu drugim regulację tożsamą z cytowanym wyżej art. 398² § 1 k.p.c., a w zdaniu pierwszym różniący się od niego tylko wartością przedmiotu zaskarżenia, był wielokrotnie przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego. W postanowieniu z dnia 17 stycznia 2001 r., II UZ 145/00 (OSNP 2002, nr 19, poz. 474) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, poza sprawami o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, dopuszczalność kasacji zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 392¹ k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, Dz. U. Nr 48, poz. 554). Analogiczne stanowisko Sąd

Najwyższy zajął również w postanowieniu z dnia 23 marca 2001 r., II UKN 706/00 (OSNP 2002, nr 24, poz. 609), wskazując tam, że na podstawie art. 392¹ k.p.c. tylko w sprawach o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego kasacja przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, w pozostałych sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych kasacja nie przysługuje, jeżeli wartość ta, ustalona stosownie do art. 22 k.p.c., jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z kolei w postanowieniu z dnia 25 maja 2001 r., II UZ 30/01 (OSNP 2003, nr 6, poz. 161) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sprawa o podwyższenie (przeliczenie podstawy wymiaru) emerytury nie jest sprawą o przyznanie lub wstrzymanie prawa do emerytury, w której kasacja przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 392¹ § 1 zdanie drugie k.p.c.). Taki sam kierunek wykładni art. 392¹ k.p.c. został zaprezentowany w kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. postanowienia : z dnia 13 marca 2001 r., II UZ 13/01, OSNP 2003, nr 2, poz. 47, z dnia 13 marca 2001 r., II UZ 15/01, OSNP 2003, nr 2, poz. 49, z dnia 28 listopada 2001 r., II UZ 80/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 449, czy też z dnia 10 kwietnia 2002 r., II UZ 31/02, LEX nr 54791). Zachował on aktualność również w obecnym stanie prawnym, czego przykładem może być postanowienie z dnia 13 stycznia 2006 r., I UZ 47/05 (OSNP 2006, nr 3-4, poz. 56) oraz postanowienie z dnia 11 kwietnia 2006 r., II UZ 1/06 (niepublikowane), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli prawo do emerytury nie jest kwestionowane postępowaniu sądowym, w którym chodzi o wysokość tego prawa, to o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia określona w art. 398² § 1 k.p.c. oraz postanowienie z dnia 6 listopada 2008 r., II UZ 48/08 (LEX nr 686064), zgodnie z którym jeśli przedmiotem sporu nie jest prawo do emerytury lub renty, lecz jedynie jego wysokość, to dopuszczalność zaskarżenia wyroku Sądu drugiej instancji uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia obliczonej w oparciu o przepis art. 22 k.p.c. i stanowi ona różnicę między wysokością świadczenia wypłacanego przez organ rentowy, a wysokością świadczenia żądanego przez ubezpieczonego w skali jednego roku (por. także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10, LEX nr 707896 oraz z dnia 17 listopada 2010 r., II UZ 31/10, LEX nr 707897).

Podzielając w pełni zaprezentowane poglądy judykatury, Sąd Najwyższy stwierdza zatem, że nie jest tak, iż w nawet przypadku, w którym dojdzie do zakwestionowania decyzji organu rentowego wydanej w następstwie rozpoznania wniosku o emeryturę lub rentę (o prawo do któregoś z tych świadczeń), skarga kasacyjna wniesiona od wyroku Sądu drugiej instancji będzie dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zd. 2 k.p.c.). O dopuszczalności skargi kasacyjnej, również w takich sprawach, musi bowiem decydować rzeczywisty przedmiot sporu, a następnie przedmiot zaskarżenia, określony w odwołaniu wszczynającym postępowanie sądowe, stosownie do treści art. 468 § 2 pkt 1 i 3 k.p.c. Jeśli więc przedmiotem tym będzie tylko wysokość emerytury lub renty (wysokość prawa do jednego z tych świadczeń) wynikająca z uwzględnienia elementów mających wpływ na ową wysokość, to taką sprawę należy traktować jako sprawę o prawa majątkowe w rozumieniu art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c.

Odnosząc przedstawioną wykładnię art. 398² § 1 k.p.c. do stanu faktycznego charakterystycznego dla rozpoznawanej sprawy, Sąd Najwyższy zauważa, iż postępowanie w tej sprawie zostało zainicjowane odwołaniem wniesionym przez ubezpieczonego od decyzji organu rentowego dotyczącej ustalenia wysokości emerytury, wobec czego od początku przedmiotem sporu pomiędzy stronami określonym już w tym odwołaniu, a następnie przedmiotem zaskarżenia, nie było prawo do emerytury, gdyż ubezpieczony bez wątpienia prawo to posiada. Wbrew odmiennemu stanowisku zaprezentowanemu przez skarżącego w obecnie rozpoznawanym zażaleniu, rozpoznawana sprawa nie jest więc sprawą o przyznanie emerytury w rozumieniu art. 398² § 1 zd. 2 k.p.c., w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, ale sprawą o prawo majątkowe, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia w rozumieniu art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c. Jeżeli zaś jest ona niższa niż 10.000 złotych (sam skarżący określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 5.271 zł), to skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i z tej przyczyny podlega odrzuceniu.

Kierując się przedstawionymi argumentami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., art. 398¹⁰ k.p.c. i art. 397 § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.